

หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาและข้อจำกัดใน
สัญญาระหว่างเอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ

นางสาว สุภาพร เหลืองภัทรวงศ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-178-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 1645893x

**The Principle of Autonomy of Will and its Limitation in International
Contracts concluded between Private Persons**

Miss Supaporn Leangphattarawong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of laws

Department of law

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-178-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงความและข้อจำกัดในสัญญา
ระหว่างเอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ

โดย

นางสาวสุภาพร เหลืองภัทรวงศ์

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

Santi B.

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อังสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Sci. Jit

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ)

Dr. Chumpr

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์)

Assoc. Prof. Dr. Kamol

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ กมล สนธิเชษตริน)

Assoc. Prof. Dr. Paraporn

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สุภาพร เหลืองภัทรวงศ์ : หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดง เจตนาและข้อจำกัดในสัญญา
ระหว่าง เอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ (THE PRINCIPLE OF AUTONOMY OF
WILL AND ITS LIMITATION IN INTERNATIONAL CONTRACTS CONCLUDED
BETWEEN PRIVATE PERSONS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์, 146 หน้า
ISBN 974-632-178-1

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาถึงหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดง เจตนาและข้อจำกัด
ในการ เลือกกฎหมายใช้บังคับกับสัญญาระหว่าง เอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ โดยจะ เริ่มศึกษา
จากลักษณะทั่วไปของสัญญาก่อนว่า แต่ละองค์ประกอบของสัญญาจะมีจุด เกาะเกี่ยวกับกฎหมายใดตาม
หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย จากนั้นจะศึกษาถึงประวัติความเป็นมา พัฒนาการ ทฤษฎี
ขอบ เขต และข้อจำกัดของหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดง เจตนาในการ เลือกกฎหมายใช้บังคับกับสัญญา
ระหว่าง เอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า แม้หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดง เจตนาของคู่สัญญาในการ เลือก
กฎหมายใช้บังคับกับสัญญาจะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของนานาอารยประเทศก็ตาม ก็มีได้หมายความว่า
จะสามารถใช้ได้กับทุกส่วนประกอบของสัญญา หากแต่ใช้ได้ เฉพาะส่วนที่เป็นสาระสำคัญและผลของสัญญา
และภายใต้ขอบ เขต ข้อจำกัดของหลัก เกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย เท่านั้น ดังที่ปรากฏในมาตรา
13 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. 2481 อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยัง
ไม่เป็นที่แพร่หลาย เหมือนกับพระราชบัญญัติหรือกฎหมายฉบับอื่น อาจ เป็น เพราะ เป็นพระราชบัญญัติที่มีกลไก
การทำงานค่อนข้างสลับซับซ้อน จน เป็น เหตุทำให้ผู้ใช้กฎหมายมักจะมีโอกาสเสี่ยงการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้
แม้ข้อ เท็จจริงในคดีจะมีองค์ประกอบต่างประ เทศอยู่ด้วย

ดังนั้น เพื่อ เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขัดกันแห่งกฎหมายที่อาจ เกิดขึ้น
จึงควรที่จะมีการส่งเสริมให้กฎหมายว่าด้วยการค้าระหว่างประ เทศของนานารัฐมีความ เป็นหนึ่งอัน เดียว
กัน หรือที่เรียกว่า การทำกฎหมายการค้าระหว่างประ เทศให้ เป็น เอก रूपในลักษณะของกฎหมายสารบัญญัติ
อันมิใช่กฎหมายขัดกัน เพื่อจะได้นำมาซึ่ง เสถียรภาพในทางกฎหมายและความแน่นอนในชีวิตทางการค้า
ระหว่างประเทศของ เอกชน ตลอดจน เพื่อสร้างความมั่นใจในการลงทุนทำการค้าในตลาดระหว่างประเทศ

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์ .....
สาขาวิชา ..... นิติศาสตร์ .....
ปีการศึกษา ..... 2537 .....

ลายมือชื่อนิติ ..... *นิพนธ์ และ นิตยา* .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *ช. บัจจุ* .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C370600 : MAJOR LAW

KEY WORD: AUTONOMY OF WILL/INTERNATIONAL CONTRACT/CONFLICT OF LAW

SUPAPORN LEANGPHATTARAWONG : THE PRINCIPLE OF AUTONOMY OF WILL AND ITS LIMITATION IN INTERNATIONAL CONTRACTS CONCLUDED BETWEEN PRIVATE PERSONS. THESIS ADVISOR : ASSOLPROF.CHUMPORN PACHUSANOND, Ph.D. 146 pp. ISBN 974-632-178-1

This thesis is aimed study upon the principle autonomy of will and its limitation in international contracts concluded between private persons. Initial analysis will emphasise the general characteristics of international contracts, to determine which components of contracts are related to corresponding legislation, according to the principles of conflict of law. This will be proceeded by an overview of the background, evolution, theory, scope and limitations of the concept of autonomy of will in selecting governing law enforcable over international contracts concluded between private persons.

The results of the study indicate that, despite the fact that the principle of autonomy of will is widely accepted by numerous societies, this does not imply that it is applicable to all portions of a contract. It may be utilised only in relation to the main content and effects of the contract, and subject to the scope and restrictions of the principle of conflict of law only, as illustrated in Section 13 of the Act on Conflict of Law B.E.2481. However, this Act is not as far-reaching as other Act or laws. The obstruction may cause from its complex mechanism thereby users of law always avoid to apply this Act, even though factual evidence in the cases have international element.

Consequently, as a guideline to preventing and solving problems of conflict of law which may occur, support should be mobilised to ensure that laws pertaining to international commerce of various States reflect greater unity. This is also recognised as formulating international commercial laws with a unified focus, with the characteristics of substantiative legislation that does not involve conflict of law. This will encourage increased legal stability and certainty in commercial dealings between nations, and further foster investor confidence in international markets.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิติศ.....*สุเมพร น้อยทรัพย์*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*อ. ชล*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ก็ด้วยความกรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์ ซึ่งท่านได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำต่าง ๆ โดยที่ท่านก็มีงานประจำทั้งที่เป็นงานราชการและกิจธุระส่วนตัวมากมายอยู่แล้ว ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบคุณ ท่านศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ ศาสตราจารย์ กมล สนิทเกษตริณ และรองศาสตราจารย์ ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ ที่ได้กรุณามาเป็นประธานและกรรมการสอบ ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ไม่อาจสำเร็จลงได้ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากคุณชูพงษ์ หิรัณยากาศ ซึ่งได้กรุณาจัดพิมพ์ให้เป็นรูปเล่มดังที่ปรากฏอยู่

ขอขอบคุณ คุณวสันต์ รัตนากิจ คุณลัดดาวัลย์ เหลืองภัทรวงศ์ และที่ ๆ เพื่อน ๆ ทุกคนที่ไม่อาจเอ่ยนามได้ทั้งหมดในที่นี้ที่ได้มีส่วนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

คุณความดีของวิทยานิพนธ์นี้หากจะพึงมี ผู้เขียนขอมอบแต่คุณพ่อที่ล่วงลับไปแล้ว และคุณแม่ ที่ท่านทั้งสองได้ให้กำเนิดและส่งเสริม ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา และหากมีข้อผิดพลาดประการใด (ถ้าหากมี) ผู้เขียนขอรับแต่เพียงผู้เดียว

สุภาพร เหลืองภัทรวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของสัญญา.....	2
สมมติฐาน.....	4
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	4
บทที่ 2. องค์ประกอบของสัญญาระหว่างเอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ และจุด เกาะเกี่ยวตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย.....	6
สัญญาต้องมีองค์ประกอบต่างชาติ.....	14
1. บุคคลในฐานะคู่สัญญา.....	14
2. สถานที่ในการทำสัญญา.....	14
3. สถานที่ที่มีการปฏิบัติชำระหนี้.....	15
4. วัตถุประสงค์แห่งสัญญาเป็นทรัพย์สิน.....	15
สถานะและความสามารถของบุคคล.....	15
นิติกรรมหรือการแสดงเจตนาของบุคคล.....	19
เนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ของสัญญา.....	22
ผลของสัญญา.....	25
แบบของสัญญา.....	27

บทที่ 3. หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาในสัญญาระหว่างเอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ.....	31
ประวัติความเป็นมาของกฎหมายขัดกัน.....	31
1. สมัยโบราณ.....	32
2. สมัยกลาง.....	33
3. สมัยศตาวีส.....	33
3.1 ลัทธิอิตาเลียน.....	33
3.2 ลัทธิฝรั่งเศส.....	34
3.3 ลัทธิฮอลันดา.....	36
4. ทฤษฎีปัจจุบัน.....	37
4.1 ทฤษฎีของอังกฤษ-อเมริกัน.....	37
4.2 ทฤษฎีของเยอรมัน.....	38
4.3 ทฤษฎีของอิตาเลียน.....	40
4.4 ทฤษฎีของ Pillet.....	41
ทฤษฎีว่าด้วยหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา.....	44
1. ทฤษฎี Subjectivism (อัตตนิยม).....	44
1.1 ทฤษฎีอัตตนิยมบริสุทธิ์ (Subjectivism Pur).....	45
1.2 ทฤษฎีอัตตนิยมประยุคต์ (Subjectivism Modere).....	45
1.3 ทฤษฎีว่าด้วยการหาจุดน้ำหนักรของสัญญา.....	46
2. ทฤษฎี Objectivism (องค์ประกอบที่ความสัมพันธ์อย่างแท้จริง).....	47
ขอบข่ายของหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาในการเลือกกฎหมายบังคับ	
ในสัญญาระหว่างเอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ.....	48
1. กรณีที่มีการแสดงเจตนาไว้โดยชัดแจ้ง.....	51
2. กรณีที่ไม่มีมีการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้ง.....	57
2.1 กรณีเป็นการแสดงเจตนาโดยปริยาย.....	57
2.2 กรณีไม่มีมีการแสดงเจตนาไว้เลย.....	62

3. การแยกส่วนของสัญญา (Depechage).....	67
4. กรณีเป็นการเลือกที่มีลักษณะเป็นเพียงของการสื่อความหมาย หรือเป็น การยากที่จะกำหนด (Meaningless or difficult choice).....	70
5. กรณีมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เลือกไว้หลังจากทำสัญญา.....	72
แนวทางปฏิบัติของไทยในการใช้หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาในการ เลือกกฎหมายบังคับในสัญญาระหว่างเอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ.....	77
บทที่ 4. ข้อจำกัดของหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาตามกลไกว่าด้วยการขัดกัน แห่งกฎหมาย.....	103
ข้อจำกัดตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายในเรื่องของความสงบ เรียบร้อย (Public order) และศีลธรรมอันดี (Good Morals) ของประชาชน.....	104
1. ลักษณะของความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน.....	106
2. ความเกี่ยวพันระหว่างหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี ของประชาชนกับหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย.....	111
ข้อจำกัดตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายในเรื่องของการเลียง กฎหมาย.....	113
1. ลักษณะของกฎหมายที่คู่กรณีแสดงเจตนาเลียง.....	114
2. ความเกี่ยวพันระหว่างการเลียงกฎหมายกับหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกัน แห่งกฎหมาย.....	115
ขอบเขตของการบังคับใช้หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายในเรื่อง ความสามารถของคู่สัญญา.....	117
ขอบเขตของการบังคับใช้หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายในเรื่องแบบ ของสัญญา.....	121

บทที่ 5. ข้อจำกัดของหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาที่อยู่นอกเหนืออกลไกว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย.....	128
กฎหมายที่คู่สัญญาเลือกจะต้องไม่เป็นเรื่องที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่พึงบังคับใช้ทันที.....	129
1. ลักษณะของกฎหมายที่พึงบังคับใช้ทันทีและหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย.....	129
2. ความแตกต่างของกฎหมายที่พึงบังคับใช้ทันที กับหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย.....	132
ผลของการใช้บังคับของกฎหมายที่พึงบังคับใช้ทันทีต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาในสัญญาระหว่างเอกชนที่มีองค์ประกอบต่างประเทศ.....	135
บทที่ 6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	138
รายการอ้างอิง.....	142
ประวัติผู้เขียน.....	146